

Vaste commissie voor Binnenlandse Zaken
van de Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 7 juni 2016

Kenmerk: UIT-G/2016/855

Mijne dames en heren,

Graag maak ik gebruik van de gelegenheid u een gespreknотitie aan te bieden voor het rondetafelgesprek op 9 juni 2016 over het voorstel voor de Wet organisatie hoogste bestuursrechtspraak.

Deze notitie bouwt voort op de reactie die de President van en de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad op 14 april 2015 hebben gegeven op het concept-wetsvoorstel dat aan het huidige voorstel vooraf ging. In die reactie wordt overwegend positief geoordeeld over het voorstel, dat erin voorziet dat de Hoge Raad als cassatierechter in een aanzienlijk groter deel van het bestuursrecht de rechtseenheid zal kunnen waarborgen. De na die reactie beschikbaar gekomen tekst van het wetsvoorstel en de parlementaire stukken daarbij versterken de positieve waardering van de Hoge Raad voor dit voorstel.

Het is verheugend te lezen hoezeer Tweede Kamer en Regering hechten aan de kwaliteit van de bestuursrechtspraak en kennis te nemen van het vertrouwen dat zij stellen in de Hoge Raad en de andere met bestuursrechtspraak belaste colleges. Ik kan u verzekeren dat de Hoge Raad doordrongen is van het grote belang van snelle en kwalitatief hoogstaande rechtspraak in het bestuursrecht. De Hoge Raad zal de extra taken die hem te wachten staan indien dit voorstel wet wordt, dan ook zeer ernstig nemen en zich terdege voorbereiden op die taken. Daartoe behoort niet in de laatste plaats het aantrekken van experts die hun sporen hebben verdiend zowel in de theorie als in de praktijk van de rechtsgebieden die nu door de CRvB worden bestreken. Snelheid is een niet te onderschatten element van die kwaliteit. Van oudsher heeft de belastingrechter die snelheid bevordert door definitieve geschilbeslechting. Waar in het algemene bestuursrecht de rechter vaak dient te volstaan met terugwijzing naar het bestuursorgaan, stelde, en stelt, de belastingrechter zelf de hoogte van de belastingaanslag vast als de inspecteur dat niet goed heeft gedaan. De Hoge Raad is er zich zeer wel van bewust dat juist ook in de sociale zekerheid, waar vaak de financiële positie van economisch kwetsbare personen in het geding is, vlot duidelijkheid wordt geboden over de rechten en plichten van de betrokkenen. In 2015 beliep de gemiddelde doorlooptijd van cassatieberoepen ingesteld tegen uitspraken van de CRvB 147 dagen (21 weken). (Zoals u weet kan nu al tegen een deel, ongeveer 10%, van de CRVB-uitspraken op het gebied van sociale zekerheid cassatieberoep bij de Hoge Raad worden ingesteld.)

De Belastingdienst neemt volgens zijn website jaarlijks bijna 70 miljoen aangiften in behandeling. Dat zijn 70 miljoen potentiële procedures. Daar komen nog vele miljoenen aanslagen en WOZ-beschikkingen bij van gemeenten, provincies en waterschappen. Toch komen er bij de belastingkamer van de Hoge Raad maar zo'n 700 à 900 belastingzaken per jaar binnen en worden in zo'n 130 van die zaken door het Parket bij de Hoge Raad conclusies genomen. Grosso modo zijn dat de belastingzaken die er voor de rechtsontwikkeling toe doen. Conflicten worden

Datum: 7 juni 2016

Kenmerk: UIT-G/2016/855

voorkomen door goede wetgeving, goed bestuur en goede rechtspraak in lagere én hoogste aanleg. Aan dat laatste wordt in belangrijke mate bijgedragen door richtinggevende arresten van de Hoge Raad in de verhoudingsgewijs heel kleine groep zaken die er voor de rechtsontwikkeling toe doen. In die arresten kunnen rechtsvragen worden beantwoord die het mogelijk maken dat de grote bulk van de 70 miljoen aangiften snel en in betrekkelijke harmonie kunnen worden afgewikkeld.

De belastingkamer van de Hoge Raad profiteert in toenemende mate van de samenwerking die de afgelopen tien jaar tot ontwikkeling is gekomen tussen de fiscale afdelingen van de gerechten. In landelijke kenniskringen worden door specialisten op deelterreinen in een vroeg stadium nieuwe vraagstukken gesignaleerd en kwesties die in een groot aantal zaken spelen kunnen bij voorrang in een richtinggevende uitspraak worden beslist, zodat de Hoge Raad zich daarover kan uitlaten. Daarnaast verlenen specialisten binnen de rechtspraak bijstand aan andere gerechten. De Hoge Raad ondersteunt deze samenwerking van harte en neemt als waarnemer deel aan deze kenniskringen.

Ook de recent in het belastingrecht ingevoerde mogelijkheid om prejudiciële vragen te stellen aan de Hoge Raad zal naar verwachting een goede bijdrage leveren aan snelle beantwoording van vragen waar veel burgers en bedrijven mee te maken kunnen krijgen. Het is verheugend dat de regering voornemens is deze prejudiciële procedure ook in te voeren in "CRvB-zaken". Deze prejudiciële procedure moet overigens niet worden verward met de in een iets ander verband voorgestelde voorzieningen om rechtseenheid te bevorderen tussen de Hoge Raad en de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Over dat onderwerp zal de commissie Scheltema binnenkort adviseren.

In het debat over het wetsvoorstel is aandacht gevraagd voor handhaving in de appèlrechtspraak van de binnen de CRvB opgebouwde expertise. In dat debat is enigszins onderbelicht gebleven de bevruchtende werking binnen de gerechtshoven van het samenkomen van experts op verschillende juridische terreinen. In bijvoorbeeld strafzaken over (vermeende) sociale fraude en civiele zaken over arbeidsrecht kunnen de zittende leden van een gerechtshof hun voordeel doen met de kennis en ervaring die hun nieuwe collega's meebrengen op het gebied van de sociale zekerheid en het ambtenarenrecht. En omgekeerd kunnen de raadsheren die werkzaam zijn op het terrein van de sociale zekerheid of het ambtenarenrecht gebaat zijn bij de directe nabijheid binnen een gerechtshof van experts op het gebied van het strafrecht en het civiele recht. Juist op de grensgebieden tussen bestuursrecht en strafrecht (bestuurlijke boetes), en tussen bestuursrecht en civiel recht (aansprakelijkheid voor schade) ontwikkelt het recht zich in een snel tempo. Een laagdrempelige samenwerking tussen experts in de verschillende rechtsgebieden zal voor de betrokkenen naar mijn overtuiging inspirerend werken en een belangrijke impuls kunnen leveren aan de kwaliteit van de rechtspraak op al die terreinen.

Hoogachtend,

Mr. R.J. Koopman,
Vice-president